

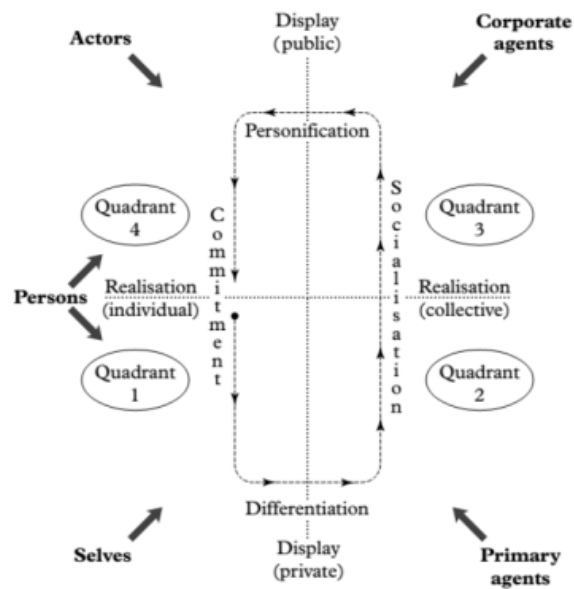
Faktoru analīzes izmantošana sevis kā indivīda, primārā aģenta un korporatīvā aģenta saistību latento struktūru noteikšanā: INTERFRAME

*Use of factor analysis to determine the latent structure of the
interrelation of the self, agency and corporate agency concepts:
INTERFRAME*

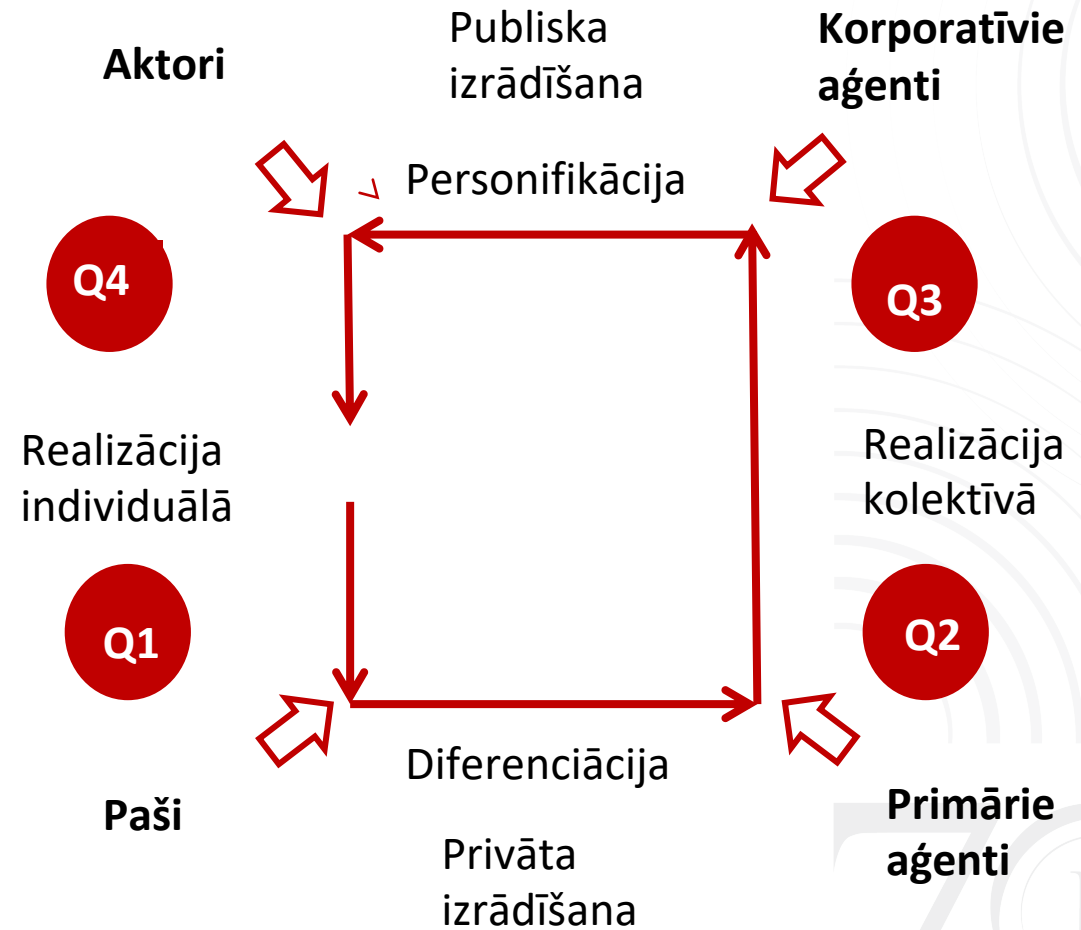
Diāna Kalniņa, Silva Senkāne

Teorētiskais koncepts

Archer, M. (2000) Being Human. Cambridge: Cambridge University Press.

Sākotnēji FA iekļautie panti

B BLOKS Politika un ekonomika

Atbilžu varianti

B2. Cik lielā mērā Jūs piekrītat sekojošiem apgalvojumiem?

Pilnībā piekrītu	Drīzāk piekrītu	Drīzāk nepiekrītu	Pilnībā nepiekrītu	Nezinu
---------------------	--------------------	----------------------	-----------------------	--------

1	Latvijā šobrīd ir vērojama ekonomiskā izaugsme
2	Ekonomiskā situācija Latvijā pasliktinās
3	Būtiskas izmaiņas ekonomikas attīstībā Latvijā šobrīd nav vērojamas
4	Latvijas drošību apdraud starptautiskais terorisms
5	Latvijas drošību apdraud politiskie un ekonomiskie notikumi <u>Eiropas Savienībā</u>
6	Latvijas drošību apdraud Krievijas īstenotā ārpolitika
7	Latvijas drošību apdraud globālie politiskie un ekonomiskie notikumi pasaulē (ārpus Eiropas)
8	Latvijas drošību apdraud politiskie un ekonomiskie notikumi Latvijā
9	Latvijas drošību apdraud klimata pārmaiņu radītā negatīvā ietekme

Atbilžu varianti

Ļauj justies droši	Drīzāk ļauj justies droši	Drīzāk neļauj justies droši	Neļauj justies droši	Grūti pateikt
--------------------------	------------------------------	-----------------------------------	----------------------------	------------------

B3. Lūdzu, novērtējiet, cik lielā mērā minētās lietas Jums ļauj vai neļauj justies droši?

1	Ticība saviem spēkiem	8	Baznīca, draudze
2	Veselības stāvoklis	9	Nevalstiska organizācija, biedrība, pašdarbības kolektīvs, kurā darbojos
3	Izglītība	10	Sociālās apdrošināšanas sistēma
4	Darbs, darba vieta	11	Pašvaldības sociālās palīdzības sistēma
5	Ģimene	12	Veselības aprūpes sistēma
6	Draugi, skolas, darba biedri	13	Policija un iekšlietu sistēma (t.sk. tiesu sistēma)
7	Kaimiņi	14	Latvijas bruņotie spēki

E BLOKS Pašreizējās situācijas raksturojums + Apmierinātība ar dzīvi/ drošība par nākotni

E3. Novērtējiet skalā no 1 līdz 10 apmierinātību ar šādiem dzīves aspektiem (1- ļoti neapmierināts, 10- ļoti apmierināts):... .

1	Ar savu izglītību
2	Savu pašreizējo darbu
3	Savu dzīves līmeni
4	Savu mājokli
5	Savu ģimenes dzīvi
6	Savu pašreizējo dzīves vietu/ dzīves vietas apkārtni

Atbilžu varianti

Pilnībā piekrītu	Drīzāk piekrītu	Ne piekrītu, ne nepiekrītu	Drīzāk nepiekrītu	Pilnībā nepiekrītu	Grūti pateikt/NA
------------------	-----------------	----------------------------	-------------------	--------------------	------------------

E7. Cik lielā mērā Jūs piekrītat vai nepiekrītat katram no šiem apgalvojumiem?

1	Likumi man ir vienaldzīgi	13	Sabiedrībā es jūtos pieņemts/-a
2	Dzīve šodien kļuvusi tik sarežģīta, ka es gandrīz nevaru atrast savu ceļu	14	Man šķiet, ka manas vērtības nesaskan ar apkārtējo cilvēku vērtībām
3	Man trūkst atbalsta	15	Es skaidri zinu, ko dzīvē vēlos sasniegt
4	Man ir tādas pašas vērtības, kā citiem cilvēkiem manā valstī	16	Ņemot vērā pašreizējo situāciju, man ir grūti skatīties uz nākotni ar cerību
5	Es nezinu, kāda ir manas dzīves jēga	17	Es rīkojos saskaņā ar sabiedrībā pieņemtajām normām
6	Es jūtos drošs/-a par savu nākotni	18	Es jūtu atsvešinātību no visiem un visa
7	Es cienu likumus	19	Man šķiet, ka manas vērtības atšķiras no sabiedrības vērtībām
8	Citiem cilvēkiem es esmu vienaldzīgs/-a	20	Es zinu, ko es vēlos sasniegt nākotnē
9	Manas domas un rīcība bieži atšķiras no sabiedrībā pieņemtajām normām	21	Ņemot vērā to, kas notiek šodien, man ir grūti pozitīvi skatīties uz nākotni
10	Manā dzīvē nav konkrētu mērķu, pēc kuriem tiekties	22	Es jūtos drošs/-a par savu bērnu un/ vai mazbērnu nākotni
11	Es domāju, ka nākotnē mani negaida nekas labs	23	Jūtos tuvs/-a/ piederīgs/-a cilvēkiem savā dzīves vietā
12	Es vienmēr cenšos rīkoties saskaņā ar likumu		

Pilnībā piekrītu	Drīzāk piekrītu	Ne piekrītu, ne nepiekrītu	Drīzāk nepiekrītu	Pilnībā nepiekrītu	Grūti pateikt/ NA
------------------	-----------------	----------------------------	-------------------	--------------------	----------------------

F8. Cik lielā mērā Jūs piekrītat vai nepiekrītat katram no šiem apgalvojumiem?

1	Pieaugušiem bērniem ir pienākums rūpēties par saviem vecākiem vecumdienās
2	Vispirms jāparūpējas par sevi un savu ģimeni un tikai tad jāpalīdz citiem cilvēkiem
3	Tiem radiem, kas ir turīgāki, būtu jāpalīdz radiem, kas nav tik pārtikuši
4	Tiem, kas ir turīgāki, būtu jāpalīdz draugiem, kas nav tik pārtikuši
5	Ir pieļaujams veidot draudzību ar cilvēkiem tikai tāpēc, ka Jūs zināt, ka viņi var būt Jums noderīgi
6	Cilvēkiem kopumā var uzticēties
7	Nekad nenāk par ļaunu būt piesardzīgam attiecībā ar citiem cilvēkiem
8	Cilvēki lielākoties ir izpalīdzīgi/ gatavi sniegt atbalstu citiem
9	Esmu gatavs sniegt palīdzību citiem cilvēkiem, nesaņemot par to maksu vai pateicību
10	Visi cilvēki ir iedalāmi divās kategorijās: tie, kas atbalsta taisnīgumu, un tie, kas neatbalsta
11	Ja grupas locekļiem ir daudz atšķirīgu viedokļu, tad šāda grupa nevar ilgstoši pastāvēt
12	Biznesā un politikā var sadarboties tikai ar partneriem, kurus personiski pazīsti jau vairākus gadus
13	Biznesā un politikā cilvēki var sadarboties tikai tad, ja viņus uzrauga un lēmumus pieņem stingrs līderis
14	Biznesā un politikā cilvēki var sadarboties tikai tad, ja ir skaidri formulēti katra darbinieka pienākumi un atbildība

Uzticēšanās cilvēkiem un institūcijām

P1. Vai Jūs teiktu, ka vairumam cilvēku var uzticēties vai, ka vairumam cilvēku nevar uzticēties? *Atbildot, lūdzu, izmantojiet skalu no 1 līdz 10, kur 1 nozīmē, ka vairumam cilvēku nevar uzticēties un 10, ka vairumam cilvēku var uzticēties.*

P2. Sakiet, lūdzu, cik lielā mērā Jūs personīgi uzticaties katrai no iestādēm, kuras es nosaukšu. *Izmantojiet skalu no 1 līdz 10, kur 1 nozīmē, ka Jūs šai iestādei neuzticaties vispār, bet 10, ka uzticaties pilnībā.*

1	Latvijas Saeimai
2	Valdībai (Ministru kabinetam)
3	Latvijas Tiesu sistēmai
4	Ziņu medijiem
5	Vietējai pašvaldībai
6	Policijai
7	Veselības aprūpes sistēmai
8	Valsts sociālās drošības sistēmai

Morālās un ētiskās vērtības

P5. Cik lielā mērā Jūs attaisnojat šādu rīcību? *Izmantojiet skalu no 1 līdz 10, kur 1 nozīmē, ka Jūs pilnīgi neattaisnojat šādu rīcību un 10 - pilnīgi attaisnojat).*

1	Maksāšana par pakalpojumiem “no rokas rokā”, apejot nodokļus
2	Nemaksāšana par biļeti sabiedriskajā transportā
3	Kukuļņemšana
4	Nodokļu nemaksāšana, apejot likumu
5	Melošana savu interešu labā
6	Ārlaulības sakari
7	Narkotiku lietošana
8	Pretendēšana uz valsts pabalstiem, uz kuriem nav tiesību

Piederības sajūta

Atbilžu varianti

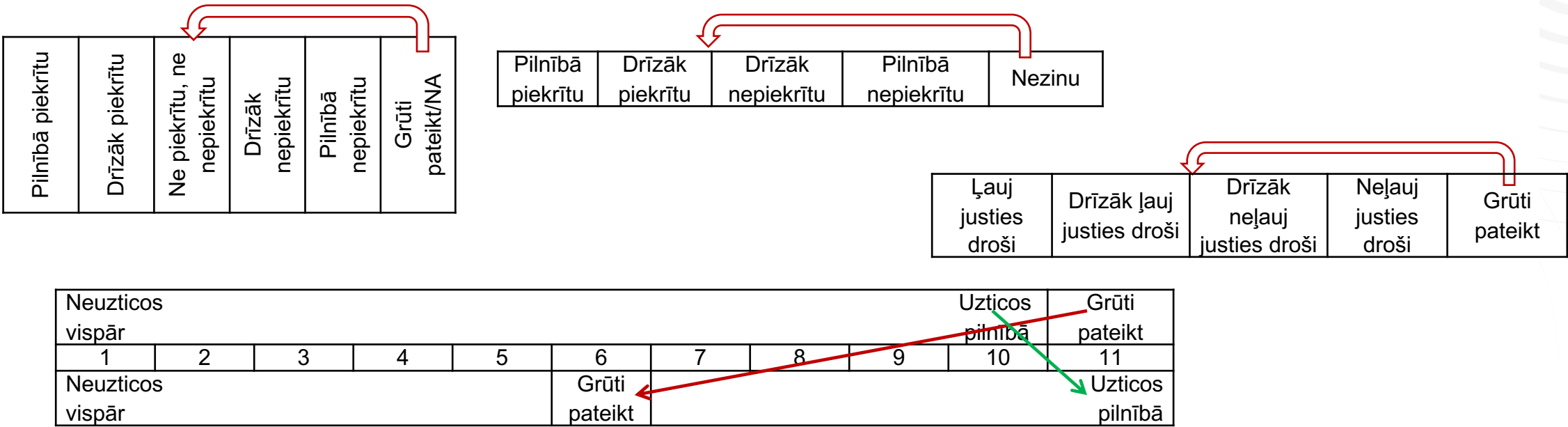
Pilnībā piekrītu	Drīzāk piekrītu	Drīzāk nepiekrītu	Nemaz nepiekrītu	Grūti pateikt/ NA
------------------	-----------------	-------------------	------------------	-------------------

D1. Cilvēkiem ir atšķirīgi uzskati par sevi un to, kā viņi attiecas pret pasauli. Sakiet, cik lielā mērā Jūs piekrītat vai nepiekrītat katram no šiem apgalvojumiem par sevi?

1	Es sevi redzu kā pasaules pilsoni
2	Es sevi redzu kā daļu no savas vietējās sabiedrības (pilsētas, ciema ..)
3	Es sevi redzu kā daļu no Latvijas
4	Es sevi redzu kā daļu no savas nācijas (latvieši, krievi, poļi ...)
5	Es sevi redzu kā daļu no Eiropas Savienības
6	Es sevi redzu kā autonomu indivīdu

Darba gaita

- 1. Sākotnēji nenoteiktās atbildes «Grūti pateikt», «Nezinu» tika definētas kā «Missing».
→ Tas noveda pie tā, ka respondentu kopums, kuri snieguši konkrētas atbildes uz visiem izraudzītajiem jautājumiem (pantiem) n=34 cilvēki, kas ir nepietiekams skaits FA veikšanai.
- 2. Tad mainīgie tika pārkodēti tā, ka nenoteiktās atbildes GP tika pievienotas centrālai vērtībai (5 ballu skalā) vai pievienotas kā jauna centrāla vērtība (4 ballu un 10 ballu skalai).

→ Tas savukārt noveda pie pretrunīgiem rezultātiem E7 jautājuma pantu grupējumā.

Darba gaita

3. Tika pieņemts lēmums atdalīt jautājumu E7 no pārējās jautājumu grupas un veidot FA atsevišķām divām daļām.

→ Rezultātā E7 jautājumā FA veidota no 626 respondentu sniegtajām atbildēm (respondenti, kuri sniedza nenoteiktās atbildes, tika izslēgti no šīs analīzes), un pārējos jautājumos respondentu skaits ir 1014 (nenoteiktās atbildes pārceltas uz skalas vidu).

E7. Cik lielā mērā Jūs piekrītat vai nepiekrītat katram no šiem apgalvojumiem? Viena atbilde katrā rindīņā.

		Pilnībā piekrītu	Drīzāk piekrītu	Ne piekrītu, ne nepiekrītu	Drīzāk nepiekrītu	Pilnībā nepiekrītu	Grūti pateikt/NA
1	Likumi man ir vienaldzīgi	1	2	3	4	5	8
2	Man trūkst atbalsta	1	2	3	4	5	8
3	...	1	2	3	4	5	8
...	...	1	2	3	4	5	8

Process

- **Izpētošā Faktoranalīze (Exploratory FA)**
- **Ekstrakcijas metode: Galveno komponentu analīze (Principal Component Analysis)**
- **Rotācijas metode: Varimax ar Kaizera normalizāciju**

	Component				
	1	2	3	4	5
E7.Piekrīt- Ņemot vērā pašreizējo situāciju, man ir grūti skatīties uz nākotni ar cerību	,754				
E7.Piekrīt- Es jūtos drošs/-a par savu nākotni	-,737				
E7.Piekrīt- Ņemot vērā to, kas notiek šodien, man ir grūti pozitīvi skatīties uz nākotni	,724				
E7.Piekrīt- Es jūtos drošs/-a par savu bērnu un/ vai mazbērnu nākotni	-,687				
E7.Piekrīt- Man trūkst atbalsta		,637			
E7.Piekrīt- Es nezinu, kāda ir manas dzīves jēga		,637	-,406		
E7.Piekrīt- Manā dzīvē nav konkrētu mērķu, pēc kuriem tiekties		,608	-,403		
E7.Piekrīt- Es domāju, ka nākotnē mani negaida nekas labs	,484	,546			
E7.Piekrīt- Es jūtu atsvešinātību no visiem un visa		,532			
E7.Piekrīt- Dzīve šodien kļuvusi tik sarežģīta, ka es gandrīz nevaru atrast savu ceļu	,477	,504			
E7.Piekrīt- Citiem cilvēkiem es esmu vienaldzīgs/-a		,449			
E7.Piekrīt- Es skaidri zinu, ko dzīvē vēlos sasniegt			,792		
E7.Piekrīt- Es zinu, ko es vēlos sasniegt nākotnē			,724		
E7.Piekrīt- Jūtos tuvs/-a/ piederīgs/-a cilvēkiem savā dzīves vietā			,617		
E7.Piekrīt- Sabiedrībā es jūtos pieņemts/-a			,560		
E7.Piekrīt- Manas domas un rīcība bieži atšķiras no sabiedrībā pieņemtajām normām				,748	
E7.Piekrīt- Man šķiet, ka manas vērtības nesaskan ar apkārtējo cilvēku vērtībām				,719	
E7.Piekrīt- Man šķiet, ka manas vērtības atšķiras no sabiedrības vērtībām				,707	
E7.Piekrīt- Man ir tādas pašas vērtības, kā citiem cilvēkiem manā valstī				-,534	
E7.Piekrīt- Es vienmēr cenšos rīkoties saskaņā ar likumu					,821
E7.Piekrīt- Es cienu likumus					,815
E7.Piekrīt- Likumi man ir vienaldzīgi		,543			-,623
E7.Piekrīt- Es rīkojos saskaņā ar sabiedrībā pieņemtajām normām					,503

1-3 Faktors (no otrās daļas pantiem)

	Component		
	1	2	3
P2. Uzticas- Policijai	,791		
P2. Uzticas- Latvijas Tiesu sistēmai	,780		
P2. Uzticas- Vietējai pašvaldībai	,765		
P2. Uzticas- Valsts sociālās drošības sistēmai	,730		
P2. Uzticas- Veselības aprūpes sistēmai	,692		
P2. Uzticas- Valdībai (Ministru kabinetam)	,648		
P2. Uzticas- Ziņu medijiem	,645		
P2. Uzticas- Latvijas Saeimai	,623		
P5.Attaisno- Melošana savu interešu labā		,751	
P5.Attaisno- Pretendēšana uz valsts pabalstiem, uz kuriem nav tiesību		,751	
P5.Attaisno- Kukuļņemšana		,750	
P5.Attaisno- Nodokļu nemaksāšana, apejot likumu		,738	
P5.Attaisno- Nemaksāšana par biļeti sabiedriskajā transportā		,729	
P5.Attaisno- Ārlaulības sakari		,598	
P5.Attaisno- Maksāšana par pakalpojumiem "no rokas rokā", apejot nodokļus		,572	
P5.Attaisno- Narkotiku lietošana		,563	
E3.Apmierināts ar- Savu mājokli			,801
E3.Apmierināts ar- Savu ģimenes dzīvi			,729
E3.Apmierināts ar- Savu pašreizējo dzīves vietu/ dzīves vietas apkārtni			,684
E3.Apmierināts ar- Savu dzīves līmeni			,681

4-8 Faktors (no otrās daļas pantiem)

	Component				
	4	5	6	7	8
F8.Piekrīt-Biznesā un politikā cilvēki var sadarboties tikai tad, ja viņus uzrauga un lēmumus pieņem stingrs līderis	,796				
F8.Piekrīt-Biznesā un politikā var sadarboties tikai ar partneriem, kurus personiski pazīsti jau vairākus gadus	,737				
F8.Piekrīt-Biznesā un politikā cilvēki var sadarboties tikai tad, ja ir skaidri formulēti katra darbinieka pienākumi un atbildība	,694				
F8.Piekrīt-Ja grupas locekļiem ir daudz atšķirīgu viedokļu, tad šāda grupa nevar ilgstoši pastāvēt	,607				
F8.Piekrīt-Visi cilvēki ir iedalāmi divās kategorijās: tie, kas atbalsta taisnīgumu, un tie, kas neatbalsta	,548				
B3.Ļauj justies droši- Sociālās apdrošināšanas sistēma		,797			
B3.Ļauj justies droši- Pašvaldības sociālās palīdzības sistēma		,796			
B3.Ļauj justies droši- Veselības aprūpes sistēma		,755			
B3.Ļauj justies droši- Policija un iekšlietu sistēma (t.sk. tiesu sistēma)		,503			
B3.Ļauj justies droši- Veselības stāvoklis			,762		
B3.Ļauj justies droši- Ticība saviem spēkiem			,759		
B3.Ļauj justies droši- Ģimene			,596		
B3.Ļauj justies droši- Darbs, darba vieta			,549		
B3.Ļauj justies droši- Draugi, skolas, darba biedri			,439		
B2.Piekrīt- Latvijas drošību apdraud politiskie un ekonomiskie notikumi Eiropas Savienībā				,807	
B2.Piekrīt- Latvijas drošību apdraud globālie politiskie un ekonomiskie notikumi pasaulē (ārpus Eiropas)				,777	
B2.Piekrīt- Latvijas drošību apdraud politiskie un ekonomiskie notikumi Latvijā				,687	
B2.Piekrīt- Latvijas drošību apdraud starptautiskais terorisms				,529	
B2.Piekrīt- Latvijas drošību apdraud klimata pārmaiņu radītā negatīvā ietekme				,473	
D1.Piekrīt- Es sevi redzu kā daļu no Latvijas					,804
D1.Piekrīt- Es sevi redzu kā daļu no savas nācijas (latvieši, krievi, poļi ...)					,786
D1.Piekrīt- Es sevi redzu kā daļu no savas vietējās sabiedrības (pilsētas, ciema ..)					,734

9-16 Faktors (no otrās daļas pantiem)

	Component							
	9	10	11	12	13	14	15	16
B2.Piekrīt- Latvijā šobrīd ir vērojama ekonomiskā izaugsme	,758							
B2.Piekrīt- Ekonomiskā situācija Latvijā pasliktinās	-,711							
B2.Piekrīt- Būtiskas izmaiņas ekonomikas attīstībā Latvijā šobrīd nav vērojamas	-,687							
F8.Piekrīt-Tiem radiem, kas ir turīgāki, būtu jāpalīdz radiem, kas nav tik pārtikuši		,898						
F8.Piekrīt-Tiem, kas ir turīgāki, būtu jāpalīdz draugiem, kas nav tik pārtikuši		,889						
F8.Piekrīt-Pieaugušiem bērniem ir pienākums rūpēties par saviem vecākiem vecumdienās		,464						
B3.Ļauj justies droši- Baznīca, draudze			,791					
B3.Ļauj justies droši- Nevalstiska organizācija, biedrība, pašdarbības kolektīvs, kurā darbojos			,725					
B3.Ļauj justies droši- Kaimiņi			,578					
F8.Piekrīt-Nekad nenāk par ļaunu būt piesardzīgam attiecībā ar citiem cilvēkiem				,591				
P1. Vairumam cilvēku var uzticēties				-,539				
F8.Piekrīt-Vispirms jāparūpējas par sevi un savu ģimeni un tikai tad jāpalīdz citiem cilvēkiem				,517				
F8.Piekrīt-Cilvēki lielākoties ir izpalīdzīgi/ gatavi sniegt atbalstu citiem					,723			
F8.Piekrīt-Esmu gatavs sniegt palīdzību citiem cilvēkiem, nesāņemot par to maksu vai pateicību					,630			
F8.Piekrīt-Cilvēkiem kopumā var uzticēties				-,403	,623			
B3.Ļauj justies droši- Izglītība						,663		
E3.Apmierināts ar- savu izglītību						,582		
E3.Apmierināts ar- Savu pašreizējo darbu						,516		
B3.Ļauj justies droši- Latvijas bruņotie spēki							,669	
B2.Piekrīt- Latvijas drošību apdraud Krievijas īstenotā ārpolitika							,575	
D1.Piekrīt- Es sevi redzu kā pasaules pilsoni								,818
D1.Piekrīt- Es sevi redzu kā daļu no Eiropas Savienības								,633
D1.Piekrīt- Es sevi redzu kā autonomu indivīdu								,546

Paldies par uzmanību!

